

Blad zonder naam

Periodiek van schaakvereniging EsPion

Jammer maar helaas. Onze leuke nieuwe speelzaal blijft nog even dicht. Vooralsnog tot 1 februari.

Even nog geen clubavond. Het bestuur van de (lees: onze) speeltuinvereniging kon niet garanderen dat er van al haar vele leden nooit meer dan de nu maximaal 30 in het clubhuis zullen zijn. Voor de zekerheid, de veiligheid en om een boete te voorkomen, is het clubhuis voor iedereen gesloten. Eind januari wordt de zaak opnieuw beoordeeld.

We schaakten gewoon door

De online najaarscompetitie was een succes. Van de 31 deelnemers deed het merendeel de hele competitie mee. Samen speelden ze 195 partijen met een gemiddelde rating van 1778! Die competitie ligt inmiddels achter ons. Het was een succes, zeker voor Tim. Hij kwam, zag en overwon. Zijn TPR: maar liefst 2145.

En... we schaken gewoon door

In januari begint de strijd op donderdagavond opnieuw. Ook nu weer online.

Op lichess.org. Je vindt de link om je aan te melden op www.espion.amsterdam.

Blitz Arena

Maar enkele minuten voor de hele partij plus enkele seconden per zet. En dan met een andere tegenstander, net zo vaak tot de totale toernooitijd op is.

Zo, ga er maar aan staan. Dat kan op de donderdagavonden van 7, 14 en 21 januari.

Rapid

Na de Blitz is het tempo van Rapid al bijna rustgevend. Omdat het toch een keer voorjaar moet worden, beginnen we vast met de Rapid voorjaarscompetitie. Ook dit keer op de donderdagavond. Er zijn negen ronden, van 28 januari tot en met 25 maart.

En ook hiervoor geldt: meldt je aan via de link op de website naar lichess.org.

De Rapid finale

Het is geen grap. Op één april wordt de Rapid voorjaarscompetitiefinale gespeeld.

Ook als je niet zelf (meer) mee doet, is het de moeite waard om de strijd live te volgen. Via lichess.org.

April doet wat het wil

In april wil het nog wel eens razen. EsPion raast mee. Want al zitten we dan hopelijk weer rustig met elkaar aan tafel, voor de liefhebbers is er opnieuw Blitz Arena.

Dit exemplaar is bestemd voor:

Allen van goede wille

Voor de liefhebbers dus: Blitz Arena op de donderdagavonden van 8, 15 en 22 april.

En de ongetwijfeld spetterende Blitz finalematches volgen op 29 april.

Glühwijn en oliebolletjes?

Ook al vallen ze op donderdagen, op kerstavond en oudejaarsavond schaken we niet online, althans niet als EsPion.

Dit jaar moeten we het ook doen zonder de traditionele Wijnavond. Geen digitale varianten op het spel. Geen grollen en grappen noch digitale flessen wijn om te winnen.

Die maandagavond van 28 december is er ruimte en tijd voor een ongegeneerd spelletje Mens Erger Je Niet.

Ondertussen

Ondertussen von Vincent alweer enige tijd geleden het digitale KeesBesselinktoernooi 2020. De feestelijke uitreiking van de fles wijn als hoofdprijs zal moeten wachten op even feestelijke virusvrije dagen.

Hammersmith

In het voorjaar werd het virtuele bord gedeeld met spelers van Hammersmith. Dat werd met 217 – 159 een Engelse overwinning.

De rematch staat voor 17 december op de agenda. Break a leg.

En dan nog het damegambiet

Topverkoop van schaakborden, ongekend grote toeloop van meisjes en vrouwen die schaken willen leren, pagina's vullende krantenartikelen, tekenstrips over schaakborden, en dat allemaal dankzij een film. Wie zegt er dat er geen romantiek schuilt in simpel 1. d4?

**Tot slot een wensje:
dat we straks met elkaar nog
een echte voorjaarscompetitie
aan echte borden mogen spelen.**

Het Kees Besselink 1. c4 Toernooi 2020

Jaarlijks vieren we een van de markantste voorzitters die Founding Father R.K. Schaakvereniging 'De Pion' heeft voortgebracht. Kees had een soort natuurlijke beschaving en een daarmee gepaard gaand natuurlijk gezag. Daarmee zorgde hij voor rust in de tent. Was er eens een gedoetje, dan deed Kees op rustige toon een uitspraak en gingen we weer over tot de orde van de dag. Op één keer na, toen sprak een ander - en ik heb dat eerder verteld - de verlossende woorden. Het ging erom of het R.K. in de naam moest blijven. Kees wilde de boel bijeen houden. Een schijnbaar onmogelijke taak. Verhitte discussies aan bar en bord hadden maanden de club in lichtonvlambare staat gebracht. De redacteur van "*het Pionbabbelje*", ene Martin, sprak ter jaarvergadering zeer adequaat deze blussende woorden: "Voor we diskusjeren gaan, wil ik vast me stemverklaring geven. Ik, as communist, verklaar u dat als het Er Ka deraf gaat, ik der ook afgaat."

Erka bleef, Kees was gered. De club ook en nog jaren bleef Kees (PCB) voorzitter. Na 29 jaar gaf hij de hamer door, aan mij. Na me zeer stevig verzekerd te hebben dat hij het niet erg vond dat ik de eerste niet-R.K.-voorzitter zou worden. Het hem opvolgende bestuur besloot jaarlijks een thematoernooi met zijn naam en zijn favoriete opening te organiseren. Dit jaar online. En voor het eerst vrijwel alleen EsPionleden.

Nog even iets over 1. c4 en een ander markante Pion-bestuurder van toen: Jan C. Roosendaal, schaakjournalist, ghostverslaggever voor Max Euwe. Goed, maar niet onfeilbaar. In zijn eerste krantenverslag van een groot toernooi had hij gehoord welke opening er was gespeeld. Dat vermeldde hij dan ook: de Zephyr-opening.

Vorige maand was het dus zover. Nu eens niet op een zondag, maar een maandag. 1.c4 KBT online. Natuurlijk, ik miste de fysiek aanwezigheid van mijn clubleden. Maar het was goed om te zien dat er 21 deelnemers waren. Johan organiseerde het perfect. Geen ontkomen aan de openingszet, als het bord verscheen was 1. c4 al gespeeld.

Onder zijn pseudoniem Yo007 ging hij ook nog als een speer van start. Struikelde in de vijfde ronde over Robus1950 en stond niet meer op. Vincentes streefde hem voorbij. Zou die kop niet meer afgeven.

Werd ongeslagen winnaar (6 uit 7). Tim deed ook nu weer uiteraard goed mee en deelde met Robus1950 de tweede en derde plaats.

En ikzelf? De hele zomer met wit 1. c4 gespeeld, met toenemend succes. Met zwart er niet aan toe gekomen. Vol goede moed begonnen, met 3 nederlagen op rij. Toen een punt, helaas cadeau wegens oneven, daarna nog eens drie nullen. Verklaring? Heeft u wel eens een NRC van drie weken geleden in de Amstel zien liggen? Nou, zo speelde ik de hele avond. Mijn tegenstanders soms ook, maar toch altijd nog beter dan ik.

Volgend jaar beter! Veel beter! Maar net zo goed georganiseerd als dit jaar verwacht ik.

En dan zal ik...(me toch)

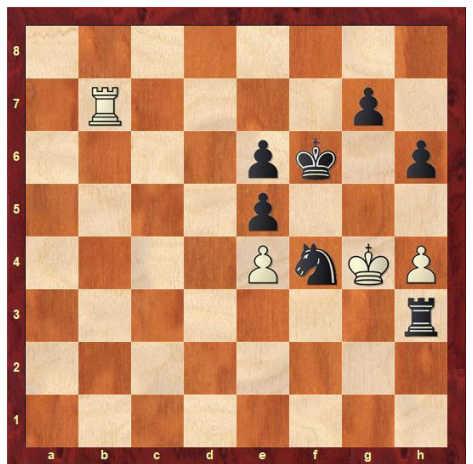
tom koopij

- o - 0 - o -

5,95 maal zo erg

Online schaken leidt tot grotere fouten, be-toogt Wouter elders in dit blad. Gemiddeld 16,8% ernstiger dan achter het bord. Niet 16%, nee, nog 0,8% kwalijker. Het kan erger.

Ronde 13 van het EsPion Rapid Najaars-toernooi. Ik speel te snel, maar op zet 29 sta ik met wit nog redelijk. Het is eind november, Sint in het land. Daar denk ik niet aan, maar toch geef ik een paard cadeau. Niet in een schoen, maar op het bord. En nog een pion. Toch nog even doorspelen, Robbie S. indachtig: "Het kan altijd nog pat worden!" Dit is de stand als ik mijn zet 31 doe.

31. ... h5 is mat. Ik ben gefixeerd op pat, maar zie dat Txg7 niet voldoende is. Weliswaar leidt Kxg7 tot pat, maar zwart hoeft de toren niet te nemen. 31. ... h5 is nog steeds mat. Ik speel 31. Tb5. Maar daar laat ik het glippen. 31. ... h5††.

Maar wat als ik 31. Tf7† had gespeeld? 31. ... Kxf7 geeft pat. 31. ... Kg6 levert 32. Txg7† en ik heb een dolle toren ... Da's geen blunder van 16,8%, maar een van 100%.

Zwartkijker

- o - 0 - o -

Durf te winnen!

Soms hebben schakers meer talent dan ze zelf vermoeden. Dat zie je mooi in een partij uit de najarsrapidcompetitie van EsPion op Lichess.

Wit: TioMarcelito Zwart: PeterStolp

1. e4 e5 2. Pc3 d6 3. f4 Pc6 4. Pf3 Le7 5. Lc4 Pf6 6. 0-0 0-0 7. d4 exd4 8. Pxd4 Pxd4 9. Dxd4 h6 10. Le3 Pd7 11. e5 dxe5 12. fxe5 Lc5 13. De4 Lxe3† 14. Dxe3 Te8??

Vraag me de beste zet voor wit, en ik zeg Lxf7+. Maar toen de zwarte toren nog op f8 stond, dacht ik: "Als die toren naar e8 gaat, staat mijn pion op e5 tweemaal aangevallen en wordt hij alleen gedekt door de dame. Speel ik 'm naar e6, dan wordt hij nog steeds tweemaal aangevallen, maar ook twee keer verdedigd." Peter deed Te8, ik speelde à tempo mijn bedenksel en overzag dat hij de dekking van f7 opgaf.

15. e6?? fxe6 16. Bxe6† Kh8 17. Qh3? Hier geef ik mijn voordeel definitief uit handen. Na 17. Tad1 leek 17... De7 me goed voor zwart. Ik zag niet het vervolg met 18. Pd5! Dxe6 19. Dxe6 Txe6 20. Pxc7, waarmee wit de toren terugwint en een pion voor blijft.

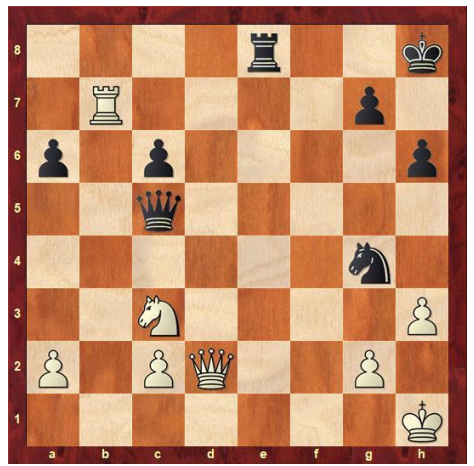
Ik denk de open lijnen te kunnen gaan beheersen, maar nu toont Peter zijn kracht. In enkele zetten raak ik de controle over het spel volkomen kwijt.

17... Pf6 18. Lxc8 Txc8 19. Tad1 De7 20. Df5 c6 21. Df2 a6 22. Tfe1 Db4!

Dit had ik niet zien aankomen. Pion b2 is reddeloos. Ik besluit de pion op te geven en achter de zwarte pion op b7 aan te gaan. Dat maakt het alleen maar erger...

23. Txe8† Txe8 24. Dd2 Dxb2 25. Tb1 Da3 26. Txb7? Dc5† 27. Kh1 Pg4 28. h3?

Vanaf zet 17 heeft Peter heel scherp gespeeld. Hij staat gewonnen. Onmiddellijk winnend is 28... Dd6, met de dubbele dreiging 29... Dxd2 en 29... Dh2 ††. Wit kan nog zijn dame opgeven in ruil voor het zwarte paard. Maar ook dat is kansloos.

Peter besluit echter eerst zijn paard in veiligheid te brengen: 28... Pf2† 29. Kh2 De5† 30. Kg1

Peter krijgt een nieuwe kans. Maar dan moet hij het aandurven zijn paard op te geven. Na 30. ... Pxc3† 31. gxb3 Dg3†

32. Kb1 (of 32. Kf1 Tf8† 33. Ke2 Df3† 34. Ke1 Df1 ††) Dxb3† 33. Kg1 Dg3† 34. Kb1 Te1† 35. Dxe1 Dxe1 † 36. Kg2 Dxc3 kan wit opgeven. Peter kiest voor zekerheid. 30... Pe4 31. Pxe4 Dxe4 32. Dd7?

Ik speel op mijn increment (10 seconden per zet), wil de boel forceren, neem alle risico's, dreig met mat in 1 en hoop dat Peter eeuwig schaak gaat geven met 32... De1† 33. Kb2 De5† 34. Kb1 De1† etc.

Tot mijn schrik zie ik tijdens Peters bedenktijd dat 32... De3+ waarschijnlijk tot mat leidt. Stockfish bevestigt dit: 33. Kb1 Dc1† 34. Kb2 Df4† 35. g3 Df2† 46. Kb1 Te1††.

Gelukkig voor mij speelt Peter 32... De1†?, waarna er voor hem geen winst meer inzit. Hij probeert het nog een tijdje, maar na 33. Kh2 De5† maak ik eindelijk geen fouten meer en forceer op zet 48 de remise door eeuwig schaak.

Op de wat passieve opening en de (onbestrafte) blunder op zet 14 na een sterke partij van Peter. Met wat meer zelfvertrouwen en durf had hij mij zeker verslagen!

Marcel

Kerstspreekje

Lieve kinderen

Ooit schaakte ik bij een vereniging die sinds lang ter ziele is. We speelden in een mooie zaal die sinds lang ter ziele is. De bar was het domein van Toon. Hij was een gepensioeneerd Amsterdammer van beroep.

Het bestuur had een verrassing bedacht. Voor kerstavond was grootmeester Donner ingehuurd. Hij gaf een simultaan. Met daarde pas kwam hij de borden langs, schoof plechtig een stuk en ging zwijgend zijns weegs. Ik behyponotiseerde het bord, zag mogelijkheden, zag kansen, greep kansen, ving zomaar een toren, ving zowaar nog een toren, zag grootmeester Donner naderen en keek hem stralend aan.

Hij keek niet terug, schoof plechtig een stuk en ging. In plots ietwat beknelde positie zocht ik een zet, zag grootmeester Donner alweer naderen, deed mijn zet en zag hem plechtig een stuk schuiven. Verbaasd? Onthutst? Geschrokken? Het is moeilijk te zeggen wat ik precies voelde. Grootmeester Donner liep alweer twee borden verder. En ik stond. Mat.

Later die avond sneeuwde het. Ik was om nu onnaspeurbare redenen gekomen met mijn kampeerauto. Een oude Citroen HY, door achtelozen herkend als zo'n patatwagen. De vrieskou kierde door de vloerplaten. Bij een verlaten bushalte stond een besneeuwd silhouet. Grootmeester Donner. En of de grootmeester een lift wenste. Dat wenste hij.

Aan mijn kant zwiepte de ruitenwisser piepend plakken sneeuw van de voorruit. Grootmeester Donner staarde zwijgend naar een wit scherm. Toen sprak hij. Zijn woorden staan in mijn geheugen gebeiteld. "U bent thuischaker, zeker." Het vraagteken verpakte hij in dubbele uitroeptekens.

Woordeloos reed ik hem naar zijn voordeur. Nog nooit ben ik op kerstavond zó te kakken gezet. Op andere avonden overigens ook niet.

Jaap

- o - 0 - o -

Een belachelijk voorstel. Zo noemde ik in mijn vorige stukje de suggestie om maar via de computer te gaan schaken. Ik vond het te onpersoonlijk, niet echt genoeg. Dit ondanks alle grootmeesters die via de computer hun wedstrijden blijven spelen.

Ik zag begin november een krantenstuk met de titel "Schaken en zwaar geestelijk werk gaan online minder goed." Online maken schakers veel grotere fouten dan tijdens traditionele wedstrijden. Dat blijkt uit een onderzoek van de Universiteit Maastricht en de Rotterdam School of Management van de Erasmus Universiteit. Zij baseren zich op de prestaties van topschakers die zich door corona gedwongen zagen hun schaaktoernooien online te organiseren.

Volgens de onderzoekers is schaken te vergelijken met het werken in de kennismaatschappij. "Voor schaken moet je helder, nauwkeurig, analytisch en strategisch denken. Dat is ook nodig als je een juridisch contract opstelt of een strategisch onderzoek moet uitvoeren," aldus de onderzoekers. Ze vergeleken de prestaties van individuele schakers op recente online en traditionele toernooien. In totaal werden 7267 individuele zetten tijdens 441 wedstrijden geanalyseerd.

Online werden niet meer fouten genaakt, maar de fouten die werden gemaakt, waren 16,8 procent groter dan de missers tijdens traditionele toernooien. Met behulp van kunstmatige intelligentie werd de kwaliteit van de zetten onder meer berekend op basis van het aantal schaakstukken dat ermee werd veroverd.

De schakers zelf zeiden over hun mindere online prestaties dat thuis de druk van de competitie minder groot is dan wanneer je de tegenstander in de ogen kijkt.

Kijk, lieve kinderen, daar gaat het namelijk om. Een computer heeft geen ogen. Je kunt hem niet lichamelijk beïnvloeden. Je kunt hem niet triomfantelijk in het gezicht kijken als je eindelijk eens een goede zet hebt gedaan. Tervijl volgens het onderzoek de kans daarop trouwens kleiner is. Dus is er geen lol aan om tegen een computer te spelen. Het zal er wel aan liggen dat ik een echte amateurschaker ben, die liever wint van een mens dan verliest van een computer.

Wouter van Kooten

Ben-Oni

oder die

Vertheidigungen gegen die Gambitzüge
im Schach,

nach

bestimmten Arten klassificirt.

Mit einem Anhange,

in welchem die im Werke, unter verbesserten Abänderungen, vorkom-
menden Meisterspiele, unabgeändert aufgestellt sind, sammt hinzu-
gefügten Reflexionen,

von

A. Reinganum.

Nebst einem Versuch einer Literatur des Schachspiels

- von

Dr. J. D. A. Hoff,

Königl. Kaiserl. Hof-Rath.

Frankfurt am Main

Verlag der Hermannschen Buchhandlung

1825.

Zoon van verdriet

De moderne Benoni (1. d4 Pf6 2. c4 c5 3. d5 e6 4. Pc3 exd5 5. cxd5 d6 gevolgd door ...g6 en ...Lg7) is als een vrouw van wie je kunt houden maar met wie je niet trouwt. Ik heb met deze verdediging vlotte aanvalspartijen gewonnen terwijl ik van nature helemaal geen aanvaller ben. Dat was te danken aan de opening, want wanneer zwart in de Benoni goed in zijn/haar spel komt, loopt de aanval doorgaans op roletjes, zeker wanneer wit probeert actief te spelen.

Toch is de Benoni niet een van mijn hoofdverdedigingen geworden, want als wit het strikt positioneel aanpakt komen de nadelen van de Benoni erg duidelijk aan het licht. Ik krijg met wit tegen deze verdediging vrijwel altijd zeer goede stellingen. Desalniettemin heb ik een zwak voor de Benoni, ook omdat ik de naam zo mooi vind.

De naam "Ben oni" (בן זון) betekent 'zoon van verdriet' en is bijbels Hebreeuws. In de prachtige taal van de Statenvertaling lezen we in Genesis 35:18:

"16 En zij reisden van Beth-el; en er was nog een kleine streek lands om tot Efrath te komen; en Rachel baarde, en zij had het hard in haar baren.

17 En het geschiedde, als zij het hard had in haar baren, zo zeide de vroedvrouw tot haar: Vrees niet; want dezen zoon zult gij ook hebben!

18 En het geschiedde, als haar ziel uitging (want zij stierf), dat zij zijn naam noemde Ben-oni; maar zijn vader noemde hem Benjamin."

Van Ben-oni, zoon van verdriet, naar Benjamin, zoon van vreugde. Een mooi verhaal. Maar hoe komt een hedendaagse

schaakverdediging aan een bijbelse naam? Die vraag kwam weer in me op toen ik op internet naar de *Magnus Carlsen Invitational* (een online rapidtoernooi met acht wereldtoppers) zat te kijken en zag hoe Anish Giri met deze verdediging ten onder ging tegen Hikaru Nakamura.

De commentatoren, Jan Gustafsson, Lawrence Trent en Peter Svidler, vroegen zich ook af waar de naam vandaan kwam en Svidler wist met overtuiging te melden dat 'Benoni' inderdaad 'zoon van verdriet' betekent in het Hebreeuws, maar *niet* de naam van de opening is en waarschijnlijk eigenlijk de naam van een persoon was. Misschien een onbekende Italiaanse schaakmeester, opperde Gustafsson. Intrigerend. Ik ging op onderzoek uit en ik denk het antwoord gevonden te hebben.

In 1825 publiceerde Aaron Reinganum zijn boek *Ben-Oni oder die Verteidigungen gegen die Gambitzüge im Schache, nach bestimmten Arten klassifiziert. Mit einem Anhang, in welchem die im Werke, unter verbesserten Abänderungen, vorkommenden Meisterspiele, unabgeändert aufgestellt sind, sammt hinzugefügten Reflexionen. Nebst einem Versuch einer Literatur des Schachspiels*, kortweg *Ben-Oni* genoemd. In het voorwoord schrijft Reinganum (mijn vertaling): "in sombere uren waarin ik in mijzelf de behoefte gevoelde mij aan de melancholie te onttrekken, placht ik mij aan het schaakbord te zetten en daar een uurtje

te werken". Aangezien Reinganum geen opgewekt persoon was en er dus veel van die gelijke uurtjes waren, ontstond vanzelf het manuscript over gambietopeningen waarin hij ook vijf pagina's aan 1. d4 c5 wijdde. Tot zover *alles klar*: Reinganums boek *Ben-Oni etc*, ontstaan in verdrietige uren, behandelde onder meer een naamloze opening tegen 1. d4, gekenmerkt door de zet ... c7-c5.

Achttien jaar later speelde Howard Staunton zijn beroemde match tegen Pierre de Saint-Amant die in de tweede partij met zwart 1. d4 c5 2. d5 f5 opende. Staunton schreef dat Saint-Amant deze speelwijze van Benoni had overgenomen, waarbij Staunton abusievelijk de titel van het boek voor de naam van een persoon aanzag. Zo ontstond dus de Benoniverdediging, analoog aan de Tarrasch-, Philidor- of Chigorinverdediging.

Peter Svidler had gedeeltelijk gelijk: 'Benoni' was oorspronkelijk niet als naam van de opening bedoeld, maar door de vergissing van Staunton werd het dat uiteindelijk toch. Het was niet de naam van een persoon, maar de titel van een boek.

Het is overigens ook de naam van een stad in Zuid-Afrika (geboorteplaats van de actrice Charlize Theron), een voor- en achternaam van meerdere personen en, zoals we gezien hebben, door Stauntons vergissing ook de mooiste naam voor een schaakopening die er is.

Raf

- o - 0 - o -

Wie, wat en waar

EsPion

Sinds 23 mei 2014. www.espion.amsterdam

Voorzitter:

Ric Wieringa, 0622 – 45 06 20
voorzitter@espion.amsterdam

Secretaris:

Harrie Boom, 020 – 664 91 39
secretaris@espion.amsterdam

Penningmeester:

Henk Enserink, 0633 – 18 78 09
penningmeester@espion.amsterdam
NL43 INGB 0006 5284 13

Bestuurslid externe betrekkingen:

Roland Wastiaux, 020 – 692 43 66
externebetrekkingen@espion.amsterdam

Wedstrijdleider extern:

Henk Enserink, 0633 – 18 78 09
extern@espion.amsterdam

Wedstrijdleider intern:

Harrie Boom, 0640 – 47 42 83
Afmelden tot uiterlijk 18:00 uur
intern@espion.amsterdam

Website

Mick Vaassen, 0629 – 56 63 81
Jaap de Kreek 020 – 646 06 69
webmaster@espion.amsterdam

Redactie

Materiaal (liefst als Word-bestand)
redactie@espion.amsterdam

